

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kód materiálu:	VY_12_INOVACE_09_DIVADLO_ZA_NARODNIHO_OBROZENI		
Název materiálu:	Divadlo za národního obrození		
Předmět:	Český jazyk	Ročník:	8.
Časová dotace:	45 min	Datum ověření:	22.3.2012
Jméno autora:	Mgr. Magdalena Obšivačová		
Klíčová slova:	Národní obrození, germanizace, obrozenecké divadlo		
Výchovné a vzdělávací cíle:	Dedukce o dějinách a literární tvorbě na základě čtení textů		
Rozvíjené klíčové kompetence:	Komunikační, k učení		
Anotace, metodický list:	Na základě četby textů žák vyvozuje informace o době, historii a důsledcích vývoje		
Použité zdroje:	Čítanka: NEZKUSIL V. Literární výchova pro 7 - 8. ročník základní školy . Úvod do světa literatury II, 2. vyd.Praha: Fortuna, 1997. ISBN 80-7168-389-2. s. 88, 100-102		

Popis hodiny	<ol style="list-style-type: none"> 1. četba textu J. Jungmanna O jazyku českém a vyvození pojmu germanizace, zdůvodnění, definice doby. 2. četba textu F Černého Měnivá tvář divadla a vytvoření představy o důležitosti divadla v době národního obrození 3. četba textu M Kačer Vlastenci z Boudy a získání informací o vlasteneckém divadle
---------------------	---

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příloha - text 1

i tělo ostatní ku zemi teď se skloní.
Ach v zemi krásnou, zemi milovanou,
v kolébku svou i hrob svůj, matku svou,
v vlasť jedinou i v dědictví mu danou,
v šírou tu zemi, zemi jedinou,
v matku svou, v matku svou, krev syna teče po ní.

Po oudu lámán oud, až celé vězně tělo
u kolo vpleteno nad kůlem v kole pnělo,
i hlava nad kolem svůj obdržela stán;
tak skončil života dny strašný lesů pán;
na mrtvé tváři mu poslední dřímá sen.
Na něj se dívajíc – po celý dlouhý den
nesmírné množství vkol mala pahorku stálo;
teprv až k západu schýlivši slunce běh
veselo v mrtvý zrak sřaté hlavy se smálo,
utichl jezera šířý – večerní břeh.

Nad dálkou temných hor poslední požár plál;
v hluboké ticho to měsíce vzešla zář,
stříbřící hlavy té ubledlou mrtvou tvář
i tichý pahorek, jenž v břehu vody stál.

František Černý
MĚNIVÁ TVÁŘ DIVADLA ANEB DVĚ STOLETÍ
S PRAŽSKÝMI HERCI (1978)

(úryvky)

Osvícenští herci

V osmdesátých letech 18. století měla Praha, hlavní město kdysi samostatného českého království, téměř třiasedmdesát tisíc obyvatel. Sčítání lidu z r. 1786 uvádí 72 894 civilistů. Josefínští úředníci, muži inženýrsky myslící, spočítali je zřejmě dobře. Z rozhodnutí vlády z r. 1784 bylo skoncováno s feudální roztržštěností pražského městského organismu a čtyři města pražská spojila se v je-

[100]

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

den celek. Město pod starým pustnoucím hradem, v němž již dávno nesídlili čeští králové, zatím rostlo jen pomalu. Teprve kolem roku 1830 bude mít sto tisíc obyvatel.

Uprostřed tohoto osvěcenského desetiletí uvedlo ve čtvrtek 20. ledna Nosticovo divadlo na Ovocném trhu Starého Města pražského v české řeči hru Stefanie ml. Odběhlec z lásky synovské. Touto hrou byla v nové divadelní budově zahájena vyhledávaná – byť zatím ne častá – představení v českém jazyce. Od této chvíle začalo se v Praze rozvíjet profesionální divadlo v české řeči. Zasluhu o to měl František Jindřich Bulla, ředitel Druhé bondinské společnosti pražských herců, která byla tehdy angažována do Nosticova divadla. Zdá se, že Bullu nevedly k tomuto pokusu pouze zájmy kasovní, ale i vlastenecké cítění, protože byl Čech a pražský rodák. Především však za tímto – a všemi dalšími českými pražskými představeními z konce 18. století – stála skupina mladých vlasteneckých intelektuálů soustředěná kolem Václava Tháma (1765–okolo 1816) a jeho bratra Karla Hynka (1763–1816).

(...)

V první hře, Stefaniově Odběhlci z lásky synovské, byl hlavním hrdinou voják, selský syn, který naoko zběhne z vojska, aby odměnou za své předstírané chycení mohl pomoci svým chudým rodičům-nevolníkům, kteří jsou krutě vykořisťováni vrchnostenským správcem.

(...)

Při českých představeních, která zde byla uskutečněna v letech 1785 a 1786 (...), do divadla přicházeli drobní měšťané, živnostníci, řemeslníci, rolníci, služebnictvo, zřízenci, studenti, protože Češi patřili k sociálně slabším vrstvám města. Společenské špičky českého publika tvořili zejména sládci, mlynáři, sedláci a samozřejmě někteří vlastenečtí intelektuálové. Tito lidé měli už více či méně blízko k rodicím se buržoazním představám o uspořádání světa. Protože divadlo muselo vycházet vstříc nejen základním životním zájmům diváků, ale i jejich intelektuální úrovni a vkusu, mělo české divadlo v Praze výrazně lidový a demokratický charakter.

[101]

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příloha - text 2

UKÁZKY

K nejvýznamnějším textům Josefa Jungmanna náleží dvojí rozmlouvání *O jazyku českém*. V prvním z nich konfrontuje češtinu odrodilého Čecha z počátku národního obrození s jazykem, jakým hovořili a psali naši předkové v době vrcholného rozkvětu češtiny za humanismu.

Josef Jungmann

O JAZYKŮ ČESKÉM – ROZMLouvÁNÍ PRVNÍ

(1806)

(úryvek)

Z VELESLAVÍNA: Chvalné a potěšitelné jest to srdci mému, an vidím, kterak i do cizích zemí jazyk můj milý se šíří. Vy, jakož patří no jest, Němec jste; odkud, prosím, rodič?

ČECH: Na, na, pan, ja Šech je a v Šechy narotil.

Z VELESLAVÍNA: I toť jste tedy celé své živobyť v cizině strávil; a kdežto, můj milý, že vám možné nebylo, abyste se doučil jazyku českému?

ČECH: Ja pyl můj šivot ne přes granic šesky. Ja v Prase narotil, v Prase šiva pyl a v Prase umšel.

Z VELESLAVÍNA: Probůh, jak jest to možné: Čech – Pražan – a tak chatrně mluvíti jazyk svůj?

ČECH: Můj jasyk ja mluvit tobše.

Z VELESLAVÍNA: Pohříchu nehrubě: leda byste (čehož Bůh ostřez!) k jinému se znal jazyku.

ČECH: Můj jasyk je němesky.

rodič rodák – živobyť život – Bůh ostřez Bůh chraň

F. L. Čelakovský

Z MUDROSLOVÍ NÁRODU SLOVANSKÉHO
VE PŘÍSLOVÍCH (1852)

Pověra jest hůl, kdo jí věří, tentě vůl.

Pomni, kněže, žes dříve byl člověkem.

[88]

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příloha - text 3

Miroslav Kačer VÁCLAV THÁM (1965)

V druhé polovině osmdesátých let 18. století působila v Praze první samostatná scéna českých vlasteneckých divadelníků, umístěná v tzv. Boudě. Takto líčí její podobu Miroslav Kačer ve své knize o V. Thámovi:

(úryvek)

Vlastenci z Boudy

Stavbu divadelní budovy zadali podnikatelé zkušenému tesařskému mistru Františku Pfannerovi, který již za necelý měsíc postavil uprostřed Koňského trhu (dnešní Václavské nám.) vedle svatováclavské kašny stavení, které tradičně vešlo do českých divadelních dějin pod lidovým označením „Bouda“. Poněvadž se nám bohužel nedochovalo žádné vyobrazení této významné divadelní památky, víme o prvním stánku české divadelní múzy pouze tolik, že to byla jenom jakási prostorná prkenná bouda, jejíž dvojité stěny byly prý proti zimě vycpány senem a slámou. Také vnitřek této provizorní stavby byl pochopitelně vybaven skrovně: stěny byly potaženy režným plátnem, v přízemí i na galerii nad vchodem byly umístěny obyčejné lavice a v nízkých lóžích po stranách prosté židle. Výzdobu tvořily pouze červené závěsy nad lóžemi a znak říšské orlice s českým lvem na prsou a s latinským nápisem „Ve stínu tvých křídel vítězí lev“ nad oponou; zvláštní výzdobou vynikala kromě toho ještě císařská lóže. Vchod do divadla byl ze strany od Můstku, jeviště bylo postaveno směrem ke Koňské bráně.